

Thrixspermum Lour. 1790

Trên thế giới có khoảng 100 giống, Việt Nam có 22.

1 *Thrixspermum acuminatissimum* (Rchb. f.) Rchb.f. 1868

Đồng danh: *Sarcochilus notabilis* Hook. f. 1890; *Thrixspermum notabile* (Hook. f.) Kuntze 1891.

Ảnh: Orchid species

Ảnh: Nguyễn ánh Xuân

Tên Việt:

Mô tả: Phong lan nhỏ, thân dẹt lá 3-5 chiếc. Chùm hoa dài 20 phân, hoa 1-2 chiếc, to 6 phân, lâu tàn, nở vào mùa Hạ.

Nơi mọc:

2 *Thrixspermum amplexicaule* (Bl.) Rchb. f. 1867

Đồng danh: *Orsidice lilacina* (Griff.) Rchb. f. 1854; *Sarcochilus amplexicaulis* Rchb. f. 1864; *Sarcochilus lilacinus* Griff. 1851; *Thrixspermum lilacinum* (Griff.) Rchb. f. 1868.

Ảnh: Phan kể Lộc

Ảnh: Phan Kể Lộc

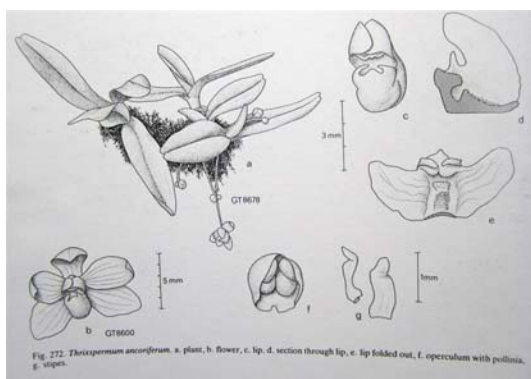
Tên Việt: Mao tử ôm thân (PHH), Xương cá ôm thân (TH).

Mô tả: Phong lan, thân đơn leo, nhiều rễ phụ. Chùm hoa dài 15-20 phân hoa 2 chiếc, to 4 phân, nở vào mùa Hạ.

Nơi mọc: Đak Nông, Đak Krông, Đắc Lắc, Lâm Đồng.

3 *Thrixspermum ancoriferum* (Guillaumin) Garay 1972

Đồng danh: *Cleisostoma aciliatum* Guillaumin & Tixier 1965; *Cleisostoma ancoriferum* Guillaumin 1963.

Hình vẽ: Orchids of Indochina

Ảnh: OrchidFoto.com

Tên Việt: Mao tử móc (PHH), Xương cá móc (TH).

Mô tả: Phong lan thân ngắn 3 phân, .Chùm hoa cao 5 phân , hoa 1-2 chiếc to 1 phân nở vào mùa Xuân.

Nơi mọc: Đà Lạt, Lâm Đồng.

4 *Thrixspermum annamense* (Guillaumin) Garay 1972

Ảnh: Phan kể Lộc

Ảnh: Phan kể Lộc

Tên Việt: Mao tử Trung bộ (PHH), Xương cá trung (TH).

Mô tả: Phong lan nhỏ, thân ngắn 1-2 phân, lá 4-5 chiếc. Chùm hoa dài 6-9 phân, hoa to 6 ly, nở dần dần vào mùa Thu, thơm nhưng chóng tàn.

Nơi mọc: Hương Hóa, Quảng Trị, Núi Chúa, Ninh Thuận.

Thrixspermum arachnites (Blume) Rchb.f. 1868 - xin xem ***Thrixspermum centipeda*** Lour. 1790.

5 ***Thrixspermum calceolus*** [Lindl.] Rchb.f. 1868

Đồng danh: *Aerides lobbii* Teijsm. & Binn. 1862; *Sarcochilus brachystachys* Hook.f. 1890; **Sarcochilus calceolus* Lindl. 1846; *Thrixspermum brachystachyum* (Hook.f.) Kuntze 1891.

Ảnh: Nguyễn minh Đức

Ảnh: Đỗ khắc Tài

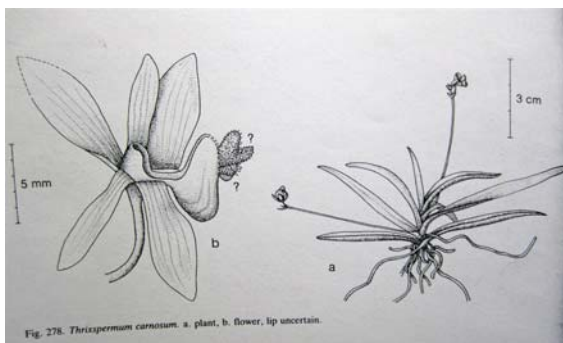
Tên Việt: Mao tử móng (PHH), Xương cá móng (TH).

Mô tả: Phong lan thân dài 30-40 phân, nhiều rễ phụ. Hoa 1-2 chiếc to 3-4 phân, mọc ở các đốt, thơm nở vào mùa Hạ.

Nơi mọc: Quản Ba, Hà Giang, Ninh Bình, Thừa Thiên - Huế, Tây Nguyên, Lâm Đồng.

6 ***Thrixspermum carnosum*** (K.Schum.) Schltr. 1911

Đồng danh: *Dendrocolla carnosa* (K.Schum.) Ridl. 1898; **Sarcochilus carnosus* K.Schum. 1898.

Hình vẽ: Orchids of Indochina

Ảnh: Orchidenthusia.com

Tên Việt: Xương cá lùn (TH).

Mô tả: Phong lan thân ngắn 5 phân. Chùm hoa dài 7-12 phân. Hoa to 1 phân, nở chiếc một vào mùa Hạ.

Nơi mọc: Hòa Bình, Sơn Tây, Ninh Bình, Kon Tum.

7 *Thrixspermum centipeda* Lour. 1790

Đồng danh: *Thrixspermum arachnites* (Blume) Rchb.f. 1868; *Thrixspermum auriferum* (Lindl.) Rchb. f. 1830; *Thrixspermum hainanense* (Rolfe) Schltr. 1911; *Thrixspermum papillosum* Carr 1929.

Ảnh: Phan kê Lộc

Ảnh: Phan kê Lộc

Tên Việt: Mao tử rít (PHH), Xương cá nhện (TH).

Mô tả: Phong lan nhỏ, thân dài 30-40 phân, nhiều rễ phụ. Hoa to 2.5 phân, mọc 2 bên đốt, nở vào mùa Xuân, thơm nhưng tàn trong 2-3 ngày.

Nơi mọc: Sin Hồ, Lai Châu, Hương Sơn, Hà Tĩnh, Sa Thầy, Kon Tum, Lâm Đồng, Sông Bé.

8 *Thrixspermum fleuryi* (Gagnep.) Tang & F.T.Wang 1951

Đồng danh: *Thylacis fleuryi* (Gagnep)

Tên Việt: Xương cá chân mọng (TH)

Mô tả: Phong lan, thân cao 2 phân, lá 4-5 chiếc. Chùm hoa cao phân, hoa 1-2 chiếc, to 1 phân, nở dần dần vào mùa Xuân.

Nơi mọc: Na Rì, Bắc Cạn, Phú Thọ, Yên Bái, Ninh Bình.

Hình vẽ: Orchids of Indochina

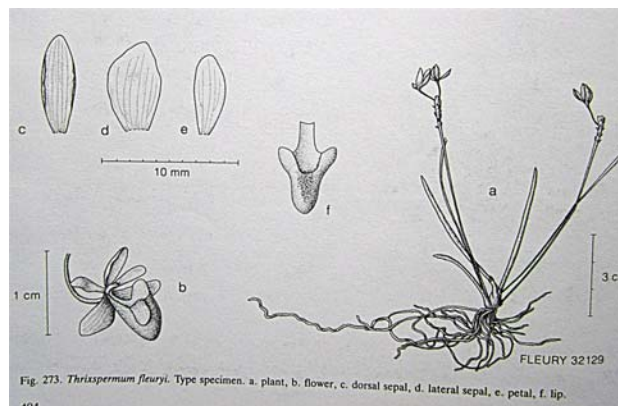

Fig. 273. *Thrixspermum fleuryi*. Type specimen. a. plant, b. flower, c. dorsal sepal, d. lateral sepal, e. petal, f. lip.

9 *Thrixspermum formosanum* (Hayata) Schltr.1919

Ảnh: Nguyễn minh Đức

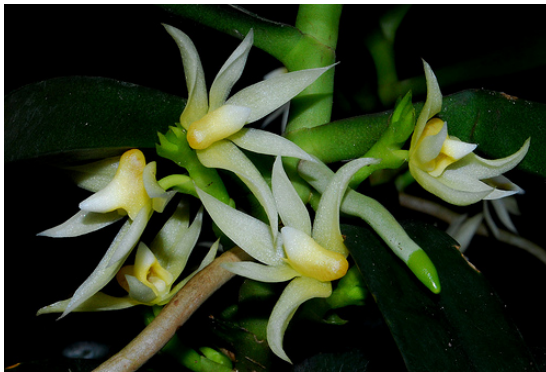
Ảnh: Nguyễn minh Đức

Tên Việt: Xương cá Đài loan (TH).

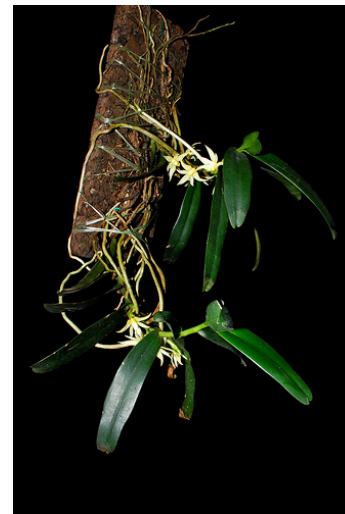
Mô tả: Phong lan nhỏ, thân ngắn. Chùm hoa dài 4-7 phân, hoa to 1.25 phân, 1-2 chiếc, nở dần dần vào cuối Đông đầu Xuân, thơm nhưng mau tàn.

Nơi mọc: Văn Bản, Lào Cai, Krông Bông, Đắc Lắc, Kon Plông, Kon Tum.

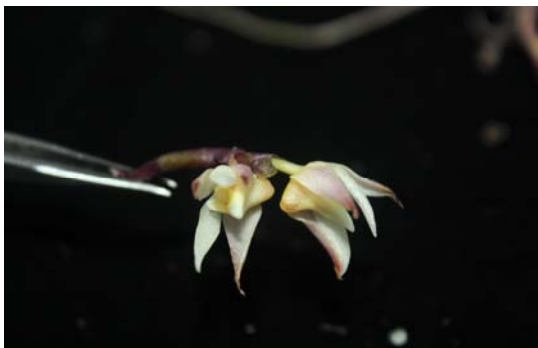
10 *Thrixspermum fragrans* Ridl.1921

Ảnh: Flicker.com

Ảnh: Flicker.com

Ảnh: Trương bá Vương

Tên Việt: Mao tử thom (PHH), Xương cá thom (TH).

Mô tả: Phong lan, lá dài 14 phân, rộng 3 phân. Hoa 2.5 phân, màu trắng pha vàng nhạt, thom.

Nơi mọc: Lâm Đồng, Kon Plông, Kon Tum.

11 *Thrixspermum hiepui* Aver. & Averyanova 2006

Chưa tìm thấy hình ảnh.

Tên Việt:

Mô tả: Phong lan thân rất ngắn 1-2 cm. Lá 4-5 chiếc, dài 9 phân. Chùm hoa dài 8 phân, hoa nhỏ màu vàng tươi hay màu cam. Mặt cánh môi nhẵn.

Nơi mọc: Minh Hóa, Quảng Bình, Bắc Cạn, Na Rì, Hà Giang.

12 *Thrixspermum hystrix* (Blume) Rchb.f. 1874

Đồng danh: *Grosourdyia hystrix* (Blume) Rchb.f. 1868; *Sarcochilus hystrix* (Blume) Rchb.f. 1863; *Thrixspermum elegans* (Rchb.f.) Kuntze 1891.

Ảnh: Nhật Xa

Ảnh: Phạm ngọc Liên

Ảnh: Phạm ngọc Liên

Tên Việt: Xương cá Ninh Thuận.

Mô tả: Phong lan nhỏ, nhiều rễ phụ, thân cao từ 10 đến 15cm, lá mọc đối cách, dài 3-5 cm, rộng 1 cm. Hoa to 1 cm, màu vàng chanh, lưỡi hoa hình bầu ồng, có hương thơm, nở từng chiếc một và tàn trong ngày. Mùa hoa vào khoảng tháng 3-6 dương lịch.

Nơi mọc: Ninh Phước, Ninh Sơn và Bác Ái, tỉnh Ninh Thuận. Chi tiết do Phạm ngọc Liên cung cấp.

13 *Thrixspermum iodochilus* Ridl. 1922

Ảnh: Nguyễn vũ Khôi

Ảnh: Nguyễn vũ Khôi

Tên Việt: Xương cá Phú quốc.

Mô tả: Phong lan thân dài 15-20 phân, chùm hoa mọc ở kẽ lá, hoa 1-4 chiếc, nở vào mùa Hạ.

Nơi mọc: Lần đầu Nguyễn vũ Khôi và Lý Thọ tìm thấy ở Phú Quốc.

14 *Thrixspermum laurisilvaticum* (Fukuyama) Garay, 1972

Đồng danh: *Sarcochilus laurisilvaticus* Fukuy. 1938; *Thrixspermum xanthanthum* Tuyama 1940.

Tên Việt:

Mô tả: Phong lan nhỏ thân rũ xuống dài 3 phân. Chùm hoa dài 4 phân, hoa 2-4 chiếc, to 1.25 phân, nở vào mùa Xuân nhưng mau tàn.

Nơi mọc:

Ảnh: Flickr's.com

15 *Thrixspermum leucarachne* Ridl. 1896

Đồng danh: *Sarcochilus leucarachne* (Ridl.) F.N.Williams 1904.

Ảnh: Nguyễn ánh Xuân

Ảnh: Nguyễn minh Đức

Tên Việt: Xương cá đốm đỏ (TH).

Mô tả: Phong lan nhỏ, chùm hoa dài 18 phân, hoa to 7.6 phân, nở từng chiếc, mọc vào mùa Thu.

Nơi mọc: Quảng Ninh, Cúc Phương, Ninh Bình, Lâm Đồng, Đồng Nai, Sông Bé.

16 *Thrixspermum merguense* (Hook. f.) Kuntze 1891

Đồng danh: *Thrixspermum comans* J.J.Sm. 1907; *Thrixspermum kusukusense* (Hayata) Schltr. 1919.

Ảnh: nationaalherbarium.nl

Ảnh: Orchid species

Tên Việt: Mao tử Merguens (PHH), Xương cá Bảo lộc (TH).

Mô tả: Phong lan nhỏ, lá 7 chiếc, dày và hẹp ngang, chùm hoa dài 2-3 phân, hoa 8.5 phân, nở dần dần vào mùa Hạ, mau tàn.

Nơi mọc: Bảo Lộc, Lâm Đồng.

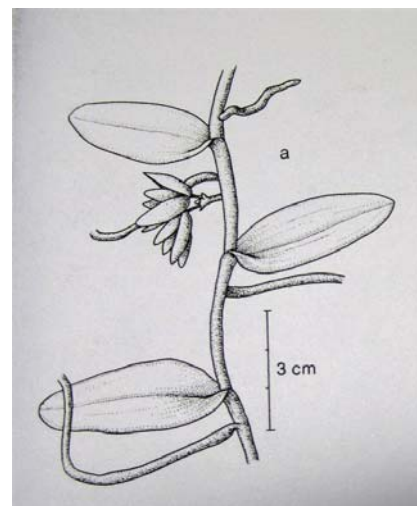
17 *Thrixspermum pauciflorum* (Hook.f.)
Kuntze (1891)

Tên Việt: Xương cá ít hoa (TH).

Mô tả: Phong lan, thân cao 5 cm, lá dài 8 cm, rộng 2-3 cm. Chùm hoa dài 2.5 phân, hoa 2-3 chiếc, trông rất giống với *Thrix. calceolus* nhưng nhỏ hơn.

Nơi mọc: Lâm Đồng, Bảo Lộc.

Hình vẽ: Orchids of Indochina

18 *Thrixpermum poilanei* (Gagnep.) Tang & F.T. Wang
(1951)

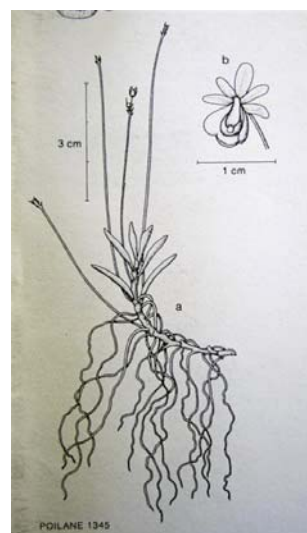
Đồng danh: *Thylaxis poilanei* (Gagnep).

Tên Việt: Xương cá Lao bảo (TH).

Mô tả: Phong lan nhỏ, lá dày. Chùm hoa dài 10 phân, hoa nhỏ 1 phân nở chiếc một, màu trắng.

Nơi mọc: Lao Bảo, Quảng Trị, Lâm Đồng.

Hình vẽ: Poilane

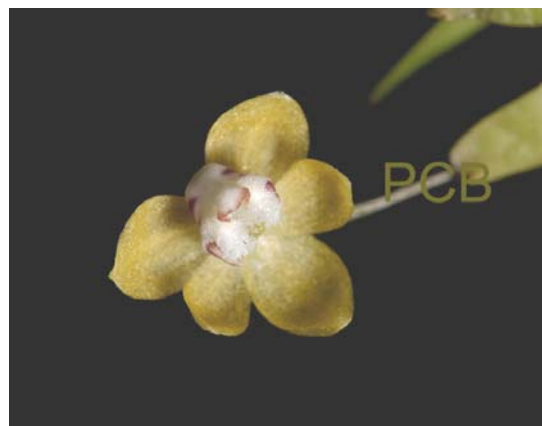
19 *Thrixspermum pusillum* (Guillaumin) Garay 1972

Đồng danh: *Ascochilus pusillus* Guillaumin 1957; *Pteroceras pusillus* (Guillaumin) T.B. Nguyen & D.H.Duong 1984.

Tên Việt: Mao tử nhỏ (PHH), Xương cá nhỏ (TH).

Mô tả: Phong lan nhỏ, lá dài 2-4 phân, ngang 0.5-1 phân.

Nơi mọc: Bảo Lộc, Lâm Đồng.

Ảnh: Orchid species

20 *Thrixspermum stelidioides* Aver. & Averyanova 2006

Tên Việt:

Mô tả: Phong lan nhỏ, mọc trong bóng mát.

Nơi mọc: Thừa Thiên - Huế, Phú Lộc, Bạch Mã, Nam Đông.

Ảnh: Leonid Averyanov

21 *Thrixspermum trichoglottis* (Hook.f.) Kuntze 1891

Đồng danh: *Dendrocolla trichoglottis* (Hook.f.) Ridl. 1896; *Sarcochilus trichoglottis* Hook. f. 1890; *Thrixspermum album* (Ridl.) Schltr. 1911.

Ảnh: OrchidFoto

Ảnh: Orchid species

Tên Việt: Mao tử lưỡi có lông (PHH), Xương cá lông (TH).

Mô tả: Phong lan nhỏ, thân dài 6-10 phân, chùm hoa, dài 10-12 phân, hoa to 8 ly, nở chiếc một vào cuối Đông, đầu Xuân.

Nơi mọc: Tây Nguyên, Lâm Đồng.

22 *Thrixspermum sutepense* (Rolfe ex Downie) Tang & F.T.Wang (1951)

Tên Việt: Mao tử (PHH), Xương cá (TH).

Mô tả: Phong lan nhỏ.

Nơi mọc: Bản Thi, Chợ Đồn, Bắc Cạn.

Ảnh: board.trekkingthai.com
www.aaa.com

Ảnh: Praty Sanchom